

a saculo defuncti, ac pro fratribus vestris, qui in Domini mortali fuit. Sanctus Cyprianus epistol. 34. ibi: Veri, & spirituales Dei milites, dum diabolum Christi confessione prosterant, palmas a Domino, & illustri professione coronas meruerunt. sacrificia pro eis semper, ut meministis, offerimus quoties Martyrum passiones, & dies anniversaria commemoratione celebramus. Divus Chrysostomus hom. 21. in acta: Quid tibi videtur, quod pro martyribus offeratur, quod vocantur in illa hora; licet Martyres sint, etiam pro Martyribus offertur. Magnus honor nominari Domino presente. Sanctus Epiphanius heresi 75. Offerri enim potest sacrificium pro Sanctis. non quatenus propitiatorium est, & imperatorium, quasi pro his, qui iam beati sunt, aliquid, quod eis desit ad salutem, postuletur. Sed offerri potest sacrificium ipsum, ut est Latreuticum, & Eucharisticum, ad Deum cum eis adorandum, & pro his glorificandum, cujus gratia ad aeternam gloriam per tantas victorias, & triumphos pervenerunt: quae Dei dona sunt, & gratiae, ac bonitatis eius opera gloriosa. Et licet sancti non sint capaces fructus satisfactorii, sunt capaces gaudii accidentalit. Docuerunt, & latius prosequuntur Hartado dist. 9. per tot. Bellarmin. de Purgat. lib. 2. cap. 18. Suarez lib. 1. de orat. cap. 14. num. 4. Andreas Saulay in Panopli. sacerdot. part. 2. lib. 1. art. 1. per tot. P. Alfonso. Mendoza quest. 6. scholasti. P. Henao tom. 2. de sacris. Missa, disputat. 17. ubi exponit difficultatem locum Missalis Mazarabum, ubi sacerdos offerens ita orat: Item pro spiritibus paucorum Hilarii, Athanasii, Martini, Ambrosii, Augustini, Fulgentii, Leonardi, Iphori, Theophilus Raynaud. tom. 16. in Heterod. spirit. sect. 1. fol. 14. & tom. 5. p. 2. cap. 2. fol. 254.

Mediocriter malis. Hae verba merito difficillima visa sunt Bellarmino, lib. 2. de purgat. cap. 18. Suarior, tom. 3. in 3. p. disput. 78. sect. 3. & tom. 4. disput. 48. sect. 4. num. 9.

C A P U T VII.

Idem Recltoribus Rom. a Fratemitatis,

DE homine. Et infra: Quaevisitatis a nobis, quid de incauto presbytero videatur, qui se sciens in mortali crimine constitutum, Missarum solemniam, quae non potest propter necessitatem quamlibet intermittere, pro sui factoris conscientia dubitat celebrare, arctiusque graviter a duobus, dum divinum exequi mysterium metuit, ne populum illum expectantem offendat, corpus Christi perficere perhorrescit, ne fumens ipsum indigne, iudicium sibi manducet, & bibat, peractis ceteris circumstantiis, Missam celebrare se fingit, & suppressis verbis quibus conficitur corpus Christi, panem, & vinum tantummodo purum sumit: ita credens per id, quod praetendit, populo satisfacere, ut per quod intendit, Deum non debeat provocare. Cum ergo falsa sint abijcienda remedia, quae sunt veris periculosis graviora, licet is, qui pro sui criminis conscientia reputat se indignum, ab huiusmodi Sacramento reverenter debeat abstinere, ac ideo peccet graviter si se ingerit irreverenter ad illud, tamen gravius proculdubio videtur offendere, qui sic fraudulenter illud praesumpserit simulare, cum ille culpam vitando, cum ille facit, in solius misericordis Domini manum incidat: iste vero culpam faciendo, dum vitat, non solum Deo, cui non veretur illudere, sed populo, quem decepti, se astringat.

N O T A E.

Om. Fratemitatis. Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. cap. 6. sed cum hac epistola non reperitur inter editas a Sirleto, & Boschetto, cognosci nequit, de qua fraternitate Roma erecta agat Innocentius in presenti. Illud in presenti docetur, gravius peccare sacerdotem, qui simulat consecrare, & exponit hostiam non consecratam adorandam populo, quam illam, qui in peccato mortali offert sacrificium & consecrat. Quod & ad eum casum, in quo sacerdos peccatori intendit dare hostiam non consecratam pro consecrata, ad vitandum sacrilegium, extendit Jo. Sanchez in selectis, c. 34. ubi textum hunc exponit. Et hanc Innocentii doctrinam post longam examen confirmant Petr. Joan. Oliv. quodlib. 5. q. 10. Theophilus 10. 16. in Heterod. punct. 4. fol. 70. & merito, quia pejus est conari falsam reddere veritatem fidei, quod facit simulat sacrificans, quam indigne, sed vere celebrare. Atque pejus est simulato sacrificio horribiliter Deo illudere, quam male sacrificare. Continet praeterea ea simulatio externam male sacrificantis idololatriam erga purum panem, & excitationem totius Ecclesiae ad simi-

lem turpitudinem. Similiter etiam nes poterit sacerdos ad celandum peccatum, & servandam famam oculi peccatoris, porrigere illi falsam hostiam: imo teneat illud ad veram communionem eam publice petentem admittere, si placuit 6. q. 2. c. si sacerdos 2. de offic. Ordin. Potest tamen ex probabili sententia, quam contra Joannem Sanchez defendit Theophilus ubi proxime, ad servandam famam peccatoris famam conventionem prius cum eo habita, sacerdos veram hostiam ori peccatoris admoveat simulando, nec re ipsa illi Eucharistiam tradendo. Nec his omnibus obstant, posse consecratam pro servanda fama peccatoris simulare abolitionem pro sedando scandalo, quod oriri possit, si peccator ad pedes sacerdotis haerens discederet absque abolitione; nam cum eo casu nulla deest illi hostia sacramenti, nec etiam periculum idololatriae ex parte ministris, neque ex parte adstantium, potest tunc consecrariis agnoscens indispositionem poenitentis simulare abolitionem, ut ejus famae consulatur. Docent, & alios casus adducunt Valquez 3. part. in 3. disput. 209. num. 41. Suarez tom. 3. in 3. disput. 67. sect. 4. Joannes Sanchez ubi supra.

C A P U T VIII.

Idem a Ferrariensi Episcopo.

IN quadam b nostra decretali epistola asseris te legisse, illud esse nefarium opinari, quod quidam dicere praesumpserunt, in Sacramento videlicet Eucharistiae aquam in phlegma converti: nam de latere Christi, non aquam, sed humorem aquaticum mentiuntur existisse. Licet autem haec magno, & autentico viros sensisse recenseas, quorum opinionem didisti, & scripsisti haecenus es sequutus; ex quo tamen in contrarium nos sentimus, nostra compelleris sententia consentire. Sed verbum Joannis Apostoli te multum movere faceris, dicens: Tres sunt qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis; & hi tres unum sunt: quamvis hoc ultimum in periculis codicibus minime habeatur. Quod dicitis se exponi ab omnibus, illos videlicet esse unum, idest de una, & eadem re, scilicet de humanitate Christi, testari. Porro si vera fuit aqua, quae fluxit de latere Christi, & non humani corporis humor, qualiter per illum probeatur, quod Christus sit homo verus, non vides. Glossa namque super illum locum sic se habet: Spiritus, idest humana anima, quam emisit in passione. Aqua, & sanguis, quae fluxerunt de latere Christi, quod fieri non posset, si non haberet veram carnis naturam. Sic ergo tam ex textu, quam ex glossa proponis, per illam aquam probari, quod sit verus homo; & ideo si dicatur, quod illa non exiit vera aqua, sed aquaticus humani corporis humor, tam expo-

expositoris, quam Apostoli verba intelligibilia tibi esse videntur: sed dato, quod fuerit vera aqua, sicut nos credimus, & fateamur, nec ista, nec illa sufficienter intelligit. Unde nobis humiliter supplicasti; quatenus ad generalem utilitatem legentium, & nebulam de tuo corde tollendam sufficienter, & evidenter id exponere dignareris. Nos igitur ad tuae supplicationis instantiam respondemus, quod quidam dixerunt, sed erraverunt, Christum non fuisse verum Deum sed adoptivum, ut miseri Ariani. Alii Christum non fuisse verum hominem, sed phantasticum, ut impii Manichaei. Sed adversus has haereseos Joannes Apostolus in Epistola sua loquitur dicens: tres sunt, qui testimonium dant in caelo, Pater, Verbum, & Spiritus; & hi tres unum sunt. Per hoc intendens ostendere, quod Christus sit verus homo: nam ad esse hominis duo principaliter exiguntur, videlicet corpus & anima, ex quorum conjunctionibus verus homo subsistit. Per hoc autem, quod in articulo mortis Christus inclinato capite tradidit spiritum, de quo voce magna clamaverat: Pater in manus tuas commendo spiritum meum, manifeste probatur, quod ipse spiritum habebat, non solum vitalem solum, sed animam quoque rationalem, de qua praedixerat: Tristis est anima mea usque ad mortem; &. Potestatem habeo ponendi animam meam, & iterum sumendi eam. Per hoc autem quod unus militum lancea latus ejus aperuit, & continuo exivit sanguis, & aqua, probatur aperte, quod Christus verum corpus habebat: nam de phantastico corpore, nec sanguis, nec aqua potuisset exire: unde ille, qui vidit, testimonium quidem perhibuit, & testimonium ejus est verum; quia tres sunt, qui testimonium dant in terra, spiritus, aqua, & sanguis. Quod videlicet Christus sit verus homo ex anima rationali & humana carne subsistens, probatur ex eo quod spiritum vitalem emisit ex vero corpore. Quod inde probatur, quoniam ex eo sanguis exivit, & aqua. Rationalis quippe anima non potest vivificare nisi corpus humanum, ex quibus verus homo consistit. Ceterum, sicut verus fuit spiritus, & verus sanguis, ita proculdubio, vera aqua; cum Christus sit veritas, & a veritate omnis fallacia sit penitus aliena. Nam si non fuisset aqua, sed phlegma quod de latere Salvatoris exiit, ille qui vidit, & testimonium perhibuit veritati, profecto non aquam, sed phlegma dixisset: nec in hoc verum regenerationis sacramentum fuisset ostensum, cum per sacramentum Baptismi non regeneremur in plegrate, sed in aqua: neque per hoc posset vero probari argumentum, quod in sacramentum Eucharistiae admiscenda sit aqua vino, si de latere Christi non aqua, sed phlegma cum sanguine profuisset: sed nec vera fuisset figura, quae super hac re praesedit in veteri Testamento, quando videlicet Moyses virga percussit silicem, & ex ea quidem non phlegma, sed aqua manavit. Restat igitur, ut qualiscumque fuerit illa aqua, sive naturalis, sive miraculosa, sive de novo divina virtute creata, sive de componentibus ex parte aliqua resoluta, proculdubio vera fuit: cum naturaliter possit & composui in componentia, & elementarium in elementa resolvit: quemadmodum verus exiit sudor ipsius, sicut quod sanguis decurrit in terram. Cum autem ad compositionem humani corporis quatuor elementa concurrant, videlicet terra, aqua, aer, & ignis; & ad vegetationem ejusdem corporis quatuor humores similes illis conveniant, videlicet sanguis, & cholera, phlegma, & melancholia: ut veritatem humani corporis expressius demonstraret, unum ex illis, & unum ex istis Joannes expellit; illaque potius ex illis, & istis, quae magis ministerio congruunt; ex elementis aquam; & ex humoribus sanguinem: in quibus duobus duo maxime sacramenta, Redemptionis, videlicet, & Regenerationis elucere.

N O T A E.

Ferrariensis. Ita etiam legitur in tertia collectione, sub hoc tit. c. 6. Hugoni videlicet ad Rotaldo, qui ambo florentur in Ecclesia Ferrariensi temporibus Innocentii III. ut refert Ughel. tom. 2. Italiae sacra, fol. 376. De Ecclesia Ferrariensi aliqua adduxit in e. cum M. de consuet. b. Quodam. Derratis. supra relaxa in e. cum Martho. c. in phlegma. Prima enim opinio in illa vetusta questione de aqua vino in calice mixta convertenda immediate, vel mediate in sanguinem Christi, antiquum Theologorum fuit, vinam insulam calici converti in sanguinem, & aquam in humorem phlegmaticum, quem de latere Christi exiisse dicebant. Quae opinio merito damnatur ab Innocentio in presenti, ut erronea, quia tria consistit falsa: Primum, aquam non converti in vinum virtute ipsius: quod aperte adversa-

tur recta philosophiae. Secundum, aquam nondum in vinum convertam, in humorem illum transire; nam quicquid vinum convertitur in aliam substantiam, cum sit consecratio, virtute verborum convertitur. Verba autem solum vim reddunt; verendi iuxta veritatem significationis, ut vera habentur; nullum autem verbum consecrationis denotat aliquid, ad cuius veritatem necessaria sit conversio aquae in humorem illum; jus veritatem necessaria sit conversio aquae in humorem illum; siquidem illis solus sanguis Christi significatur. Tertius error est, ex latere Christi non fluxisse veram secunam, sed phlegma, vel humorem, contra testimonium D. Joan. cap. 1. quod de fide esse, defendunt cum D. Thoma 3. p. quest. 66. artic. 4. & qu. 141. artic. 7. ubi 3. Theologi ibi; Suarez tom. 2. in 3. disput. 57. sect. 1. & tom. 3. disput. 25. sect. 4. Unde licet haec opinio a quibusdam Theologis teneatur, tamen ut improbabilem omisit Innocentius in dist. cap. cum Martho. S. quaevisitatis, dum aliorum opiniones probabiles refert.

C A P U T IX.

Idem a in Concilio Generali.

DOlentes referimus, quod non solum quidam minores clerici, verum etiam aliqui Ecclesiarum Praelati circa b comestationes superfluas, & confabulationes illicitas: ut de aliis tacemus, medietatem noctis expendunt, & somno residuum relinquunt vix ad diurnum concenium avium excitantur, transfurrendo undique continuata sinicopa Matuticum. Sunt & alii, qui Missarum solemniam e vix celebrant in anno, & quod deterius est, interesse continentur; & si quando his evidenter interfuit, chori d silentium fugientes, intendunt externis colloquutionibus laicorum: dumque auditum ad indebitos sermones fundunt, aures intentas non porrigunt ad divina. Haec igitur, & similia sub e poena suspensionis penitus inhibemus, districte praecipientes in virtute obedientiae, ut divinum f officium, nocturnum pariter, & diurnum, quantum eis Deus dederit, g studiose celebrent pariter & b devote.

N O T A E.

Generalis. Lateranensis videlicet, celebrato sub Innoc. III. ubi e. 19. reperitur textus hic: & in quarta collectione, sub hoc tit. c. 2. de quo Concilio nonnulla notavi in e. 1. de summo Trinit. b. Comestationes. Comestatio est convivium, ubi more temulentorum, & ebrioforum iocatur, quae omni jure exosa est, ut probavi in e. a crapula. n. in de vita & honest. Cleric. c. Vix in anno. Quam sacerdotum negligentiam semper condemnatam legitur in Ecclesia, & a Principibus secularibus, Concilio Tolet. 1. can. 5. relato lib. 7. capitul. Caroli, c. 161. ibi: Si quis Presbyter, vel diaconus, aut quilibet clericus Ecclesiae deputatus, si intra civitatem fuerit, aut in quolibet loco, in quo Ecclesia est, & ad quotidianum psallendi sacrificium matutinis, vel vespertinis horis ad Ecclesiam non convenierit, deponatur a clero. Et i. sanctissimus 42. §. 10. c. de Episc. & cler. Concil. Rhotorag. celebrato anno 1581. de presbyteris recens ordinatis ita cavetur: n. Mo neatur insuper, ut intra mensem sine alterius cuiusquam licentia Missam primam celebrent, & deinceps reparent, n. saltem omnibus diebus Dominicis, & festivis solemnibus: D. D. Gonzali in Decretali. Tom. III.

si autem curam haberint animarum, tam frequenter, ut suo muneri satisfaciant. Rhenens. can. 8. ita de Eucharistia: Sacerdotes non diebus tantum solemnibus, sed etiam Dominicis, & festivis, si fieri potest, sacrificent. Concil. Agens. Curati ter in hebdomada sacrum faciant, aut eo etiam sepius, si vel loci consuetudo, vel necessitas crebriorem divini sacrificii usum postulabit. Ceteris etiam clericis praecipimus, ut singulis mensibus, Refert Joannes Filesc. lib. 1. sect. 18. Tales enim sacerdotes nulla ratione ita appellari possunt, quandoquidem verbi istius, Sacerdotis, notio aliam non est, juxta D. Isidorum lib. 7. orig. c. 12. quam ex actione mythagogi: ita ut sacerdos a sacrificando vocetur. Consecrat enim, & sacrificat, ait S. Doctor. Quidam eo spectat illud, quod docet B. Hieron. lib. 3. adversus Pelag. dum Missam vocat quotidianum corporis Christi sacrificium, & cetera non alia ratione B. Ambrosius epist. 29. ad Theodosium Imper. scribit, Presbyteri gradus tantum merito conquiri, quod per immemoratos annos a multis facta recedebatur, & curio deponatur. Unde similes sacerdotes ignavos, & sacerdos peccare lethaliter, ex D. Thoma in 4. libr. 3. dist. 13. q. 1. art. 2. docuerunt Valent. 3. p. de Euchar. q. 10. Theophil. tom. 16. in Heterod. sect. 1. in prin. Valquez 3. p. disput. 232. c. 1. Saulay in Panopli. sacerdot. part. 2. lib. 1. c. 1. & 3. Thom. Hart. tom. 1. resol. mor. 4. 7. per totum. Hh 3 d Si.

ad silentium.) Quod in sacris ministeriis summe convenit, ne dum peraguntur divina officia, clamor aliquis, aut strepitus interturbet. D. Ambrosius de virginibus, ibi: An quicumque est indignus, quamoracula divina circumstrepit, ne audiantur, ne credantur, ne revelentur? Circumsonare sacramenta confusis vocibus, cum gentes idolis suis reverentiam tacendo deserant? Celsus quoque Arelat. magnas in eodem jactas minas, dum homo ita scribit: Qui in Ecclesia incedas, puer, & incongruis fabulis occupatur, quasi venenum, & gladium reliquis hominibus ingerere, vel prabere cognoscitur, dum verbum Dei nec ipse audit, nec alios audire permittit: qui enim talis est, & pro sua, & pro aliorum destructione in die iudicii redditurus est rationem. Eusebius de vita beata, ad Gallanum, ibi: Et ipsam, & profellor ejus, & Antistes, colite: & quando mentio facrarum litterarum intervenit, favete linguis. Hoc verbum, non ut plerique existimant, a favore trahitur, sed imperat silentium, ut rite peragi possit sacrum, nulla mala voce obstrepete. Quintilianus declarat, 365. In tempore vero, in quo verbus parcamus, in quo animos componimus, in quo etiam tacitum mentem nostram custodimus, pollere velut in solitudine, velut in seculo quodam non est ferendum. Et in l. de monachis, c. de his qui ad Ecclesiam confugiunt, vota convenit celebrari. Plura Brillonius de formalis, lib. 1. pag. 8. Mornacius in d. l. de monachis 4. Gallanus ad Gallanum, lib. 1. tit. 1. c. 10. Ferrarius de ritu monachorum, lib. 1. c. 13. Novarinus lib. 2. scholasticum, c. 24. Gregorius lib. 5. missag. c. 22. De reverentia, & modestia in Choro Ecclesiastico servanda, plura congestit Hartado de vero martyre, digest. 4. sect. 30.

De non suspensum.) Quis in presenti non imponitur, sed comminatur, ut declaravit Honorius III. relictibus Decano, & Capitulo Compollendi. c. 2. de vita & honeste Clerici, in 3. consil. his verbis: Consoluit tandem de clericis, qui chori silentium fugientes, intendunt externis colloquutionibus laicorum, dumque auditum ad indebitos sermones extendunt, aures intentas non porrigant ad divina: si quid de talibus in eodem Concilio notetur institutum, canon fuit late sententia, vel ferenda. Ad quod breviter respondemus, quod penam illa constitutio non infligit, sed potius comminatur, & exprimit infirmitatem, quae merito ad alios extenditur: qui quamvis in choro inter celebrantes existant, sermonibus tamen illicitis, & linguis, & aures involvant, cum non solum in seipsis offendant, sed etiam alius impedimento tales existant.

De Divinum officium.) De quo egi in c. 1. l. 1. h. 1. h. 2. g. 1. h. 3. g. 1. h. 4. g. 1. h. 5. g. 1. h. 6. g. 1. h. 7. g. 1. h. 8. g. 1. h. 9. g. 1. h. 10. g. 1. h. 11. g. 1. h. 12. g. 1. h. 13. g. 1. h. 14. g. 1. h. 15. g. 1. h. 16. g. 1. h. 17. g. 1. h. 18. g. 1. h. 19. g. 1. h. 20. g. 1. h. 21. g. 1. h. 22. g. 1. h. 23. g. 1. h. 24. g. 1. h. 25. g. 1. h. 26. g. 1. h. 27. g. 1. h. 28. g. 1. h. 29. g. 1. h. 30. g. 1. h. 31. g. 1. h. 32. g. 1. h. 33. g. 1. h. 34. g. 1. h. 35. g. 1. h. 36. g. 1. h. 37. g. 1. h. 38. g. 1. h. 39. g. 1. h. 40. g. 1. h. 41. g. 1. h. 42. g. 1. h. 43. g. 1. h. 44. g. 1. h. 45. g. 1. h. 46. g. 1. h. 47. g. 1. h. 48. g. 1. h. 49. g. 1. h. 50. g. 1. h. 51. g. 1. h. 52. g. 1. h. 53. g. 1. h. 54. g. 1. h. 55. g. 1. h. 56. g. 1. h. 57. g. 1. h. 58. g. 1. h. 59. g. 1. h. 60. g. 1. h. 61. g. 1. h. 62. g. 1. h. 63. g. 1. h. 64. g. 1. h. 65. g. 1. h. 66. g. 1. h. 67. g. 1. h. 68. g. 1. h. 69. g. 1. h. 70. g. 1. h. 71. g. 1. h. 72. g. 1. h. 73. g. 1. h. 74. g. 1. h. 75. g. 1. h. 76. g. 1. h. 77. g. 1. h. 78. g. 1. h. 79. g. 1. h. 80. g. 1. h. 81. g. 1. h. 82. g. 1. h. 83. g. 1. h. 84. g. 1. h. 85. g. 1. h. 86. g. 1. h. 87. g. 1. h. 88. g. 1. h. 89. g. 1. h. 90. g. 1. h. 91. g. 1. h. 92. g. 1. h. 93. g. 1. h. 94. g. 1. h. 95. g. 1. h. 96. g. 1. h. 97. g. 1. h. 98. g. 1. h. 99. g. 1. h. 100. g. 1. h. 101. g. 1. h. 102. g. 1. h. 103. g. 1. h. 104. g. 1. h. 105. g. 1. h. 106. g. 1. h. 107. g. 1. h. 108. g. 1. h. 109. g. 1. h. 110. g. 1. h. 111. g. 1. h. 112. g. 1. h. 113. g. 1. h. 114. g. 1. h. 115. g. 1. h. 116. g. 1. h. 117. g. 1. h. 118. g. 1. h. 119. g. 1. h. 120. g. 1. h. 121. g. 1. h. 122. g. 1. h. 123. g. 1. h. 124. g. 1. h. 125. g. 1. h. 126. g. 1. h. 127. g. 1. h. 128. g. 1. h. 129. g. 1. h. 130. g. 1. h. 131. g. 1. h. 132. g. 1. h. 133. g. 1. h. 134. g. 1. h. 135. g. 1. h. 136. g. 1. h. 137. g. 1. h. 138. g. 1. h. 139. g. 1. h. 140. g. 1. h. 141. g. 1. h. 142. g. 1. h. 143. g. 1. h. 144. g. 1. h. 145. g. 1. h. 146. g. 1. h. 147. g. 1. h. 148. g. 1. h. 149. g. 1. h. 150. g. 1. h. 151. g. 1. h. 152. g. 1. h. 153. g. 1. h. 154. g. 1. h. 155. g. 1. h. 156. g. 1. h. 157. g. 1. h. 158. g. 1. h. 159. g. 1. h. 160. g. 1. h. 161. g. 1. h. 162. g. 1. h. 163. g. 1. h. 164. g. 1. h. 165. g. 1. h. 166. g. 1. h. 167. g. 1. h. 168. g. 1. h. 169. g. 1. h. 170. g. 1. h. 171. g. 1. h. 172. g. 1. h. 173. g. 1. h. 174. g. 1. h. 175. g. 1. h. 176. g. 1. h. 177. g. 1. h. 178. g. 1. h. 179. g. 1. h. 180. g. 1. h. 181. g. 1. h. 182. g. 1. h. 183. g. 1. h. 184. g. 1. h. 185. g. 1. h. 186. g. 1. h. 187. g. 1. h. 188. g. 1. h. 189. g. 1. h. 190. g. 1. h. 191. g. 1. h. 192. g. 1. h. 193. g. 1. h. 194. g. 1. h. 195. g. 1. h. 196. g. 1. h. 197. g. 1. h. 198. g. 1. h. 199. g. 1. h. 200. g. 1. h. 201. g. 1. h. 202. g. 1. h. 203. g. 1. h. 204. g. 1. h. 205. g. 1. h. 206. g. 1. h. 207. g. 1. h. 208. g. 1. h. 209. g. 1. h. 210. g. 1. h. 211. g. 1. h. 212. g. 1. h. 213. g. 1. h. 214. g. 1. h. 215. g. 1. h. 216. g. 1. h. 217. g. 1. h. 218. g. 1. h. 219. g. 1. h. 220. g. 1. h. 221. g. 1. h. 222. g. 1. h. 223. g. 1. h. 224. g. 1. h. 225. g. 1. h. 226. g. 1. h. 227. g. 1. h. 228. g. 1. h. 229. g. 1. h. 230. g. 1. h. 231. g. 1. h. 232. g. 1. h. 233. g. 1. h. 234. g. 1. h. 235. g. 1. h. 236. g. 1. h. 237. g. 1. h. 238. g. 1. h. 239. g. 1. h. 240. g. 1. h. 241. g. 1. h. 242. g. 1. h. 243. g. 1. h. 244. g. 1. h. 245. g. 1. h. 246. g. 1. h. 247. g. 1. h. 248. g. 1. h. 249. g. 1. h. 250. g. 1. h. 251. g. 1. h. 252. g. 1. h. 253. g. 1. h. 254. g. 1. h. 255. g. 1. h. 256. g. 1. h. 257. g. 1. h. 258. g. 1. h. 259. g. 1. h. 260. g. 1. h. 261. g. 1. h. 262. g. 1. h. 263. g. 1. h. 264. g. 1. h. 265. g. 1. h. 266. g. 1. h. 267. g. 1. h. 268. g. 1. h. 269. g. 1. h. 270. g. 1. h. 271. g. 1. h. 272. g. 1. h. 273. g. 1. h. 274. g. 1. h. 275. g. 1. h. 276. g. 1. h. 277. g. 1. h. 278. g. 1. h. 279. g. 1. h. 280. g. 1. h. 281. g. 1. h. 282. g. 1. h. 283. g. 1. h. 284. g. 1. h. 285. g. 1. h. 286. g. 1. h. 287. g. 1. h. 288. g. 1. h. 289. g. 1. h. 290. g. 1. h. 291. g. 1. h. 292. g. 1. h. 293. g. 1. h. 294. g. 1. h. 295. g. 1. h. 296. g. 1. h. 297. g. 1. h. 298. g. 1. h. 299. g. 1. h. 300. g. 1. h. 301. g. 1. h. 302. g. 1. h. 303. g. 1. h. 304. g. 1. h. 305. g. 1. h. 306. g. 1. h. 307. g. 1. h. 308. g. 1. h. 309. g. 1. h. 310. g. 1. h. 311. g. 1. h. 312. g. 1. h. 313. g. 1. h. 314. g. 1. h. 315. g. 1. h. 316. g. 1. h. 317. g. 1. h. 318. g. 1. h. 319. g. 1. h. 320. g. 1. h. 321. g. 1. h. 322. g. 1. h. 323. g. 1. h. 324. g. 1. h. 325. g. 1. h. 326. g. 1. h. 327. g. 1. h. 328. g. 1. h. 329. g. 1. h. 330. g. 1. h. 331. g. 1. h. 332. g. 1. h. 333. g. 1. h. 334. g. 1. h. 335. g. 1. h. 336. g. 1. h. 337. g. 1. h. 338. g. 1. h. 339. g. 1. h. 340. g. 1. h. 341. g. 1. h. 342. g. 1. h. 343. g. 1. h. 344. g. 1. h. 345. g. 1. h. 346. g. 1. h. 347. g. 1. h. 348. g. 1. h. 349. g. 1. h. 350. g. 1. h. 351. g. 1. h. 352. g. 1. h. 353. g. 1. h. 354. g. 1. h. 355. g. 1. h. 356. g. 1. h. 357. g. 1. h. 358. g. 1. h. 359. g. 1. h. 360. g. 1. h. 361. g. 1. h. 362. g. 1. h. 363. g. 1. h. 364. g. 1. h. 365. g. 1. h. 366. g. 1. h. 367. g. 1. h. 368. g. 1. h. 369. g. 1. h. 370. g. 1. h. 371. g. 1. h. 372. g. 1. h. 373. g. 1. h. 374. g. 1. h. 375. g. 1. h. 376. g. 1. h. 377. g. 1. h. 378. g. 1. h. 379. g. 1. h. 380. g. 1. h. 381. g. 1. h. 382. g. 1. h. 383. g. 1. h. 384. g. 1. h. 385. g. 1. h. 386. g. 1. h. 387. g. 1. h. 388. g. 1. h. 389. g. 1. h. 390. g. 1. h. 391. g. 1. h. 392. g. 1. h. 393. g. 1. h. 394. g. 1. h. 395. g. 1. h. 396. g. 1. h. 397. g. 1. h. 398. g. 1. h. 399. g. 1. h. 400. g. 1. h. 401. g. 1. h. 402. g. 1. h. 403. g. 1. h. 404. g. 1. h. 405. g. 1. h. 406. g. 1. h. 407. g. 1. h. 408. g. 1. h. 409. g. 1. h. 410. g. 1. h. 411. g. 1. h. 412. g. 1. h. 413. g. 1. h. 414. g. 1. h. 415. g. 1. h. 416. g. 1. h. 417. g. 1. h. 418. g. 1. h. 419. g. 1. h. 420. g. 1. h. 421. g. 1. h. 422. g. 1. h. 423. g. 1. h. 424. g. 1. h. 425. g. 1. h. 426. g. 1. h. 427. g. 1. h. 428. g. 1. h. 429. g. 1. h. 430. g. 1. h. 431. g. 1. h. 432. g. 1. h. 433. g. 1. h. 434. g. 1. h. 435. g. 1. h. 436. g. 1. h. 437. g. 1. h. 438. g. 1. h. 439. g. 1. h. 440. g. 1. h. 441. g. 1. h. 442. g. 1. h. 443. g. 1. h. 444. g. 1. h. 445. g. 1. h. 446. g. 1. h. 447. g. 1. h. 448. g. 1. h. 449. g. 1. h. 450. g. 1. h. 451. g. 1. h. 452. g. 1. h. 453. g. 1. h. 454. g. 1. h. 455. g. 1. h. 456. g. 1. h. 457. g. 1. h. 458. g. 1. h. 459. g. 1. h. 460. g. 1. h. 461. g. 1. h. 462. g. 1. h. 463. g. 1. h. 464. g. 1. h. 465. g. 1. h. 466. g. 1. h. 467. g. 1. h. 468. g. 1. h. 469. g. 1. h. 470. g. 1. h. 471. g. 1. h. 472. g. 1. h. 473. g. 1. h. 474. g. 1. h. 475. g. 1. h. 476. g. 1. h. 477. g. 1. h. 478. g. 1. h. 479. g. 1. h. 480. g. 1. h. 481. g. 1. h. 482. g. 1. h. 483. g. 1. h. 484. g. 1. h. 485. g. 1. h. 486. g. 1. h. 487. g. 1. h. 488. g. 1. h. 489. g. 1. h. 490. g. 1. h. 491. g. 1. h. 492. g. 1. h. 493. g. 1. h. 494. g. 1. h. 495. g. 1. h. 496. g. 1. h. 497. g. 1. h. 498. g. 1. h. 499. g. 1. h. 500. g. 1. h. 501. g. 1. h. 502. g. 1. h. 503. g. 1. h. 504. g. 1. h. 505. g. 1. h. 506. g. 1. h. 507. g. 1. h. 508. g. 1. h. 509. g. 1. h. 510. g. 1. h. 511. g. 1. h. 512. g. 1. h. 513. g. 1. h. 514. g. 1. h. 515. g. 1. h. 516. g. 1. h. 517. g. 1. h. 518. g. 1. h. 519. g. 1. h. 520. g. 1. h. 521. g. 1. h. 522. g. 1. h. 523. g. 1. h. 524. g. 1. h. 525. g. 1. h. 526. g. 1. h. 527. g. 1. h. 528. g. 1. h. 529. g. 1. h. 530. g. 1. h. 531. g. 1. h. 532. g. 1. h. 533. g. 1. h. 534. g. 1. h. 535. g. 1. h. 536. g. 1. h. 537. g. 1. h. 538. g. 1. h. 539. g. 1. h. 540. g. 1. h. 541. g. 1. h. 542. g. 1. h. 543. g. 1. h. 544. g. 1. h. 545. g. 1. h. 546. g. 1. h. 547. g. 1. h. 548. g. 1. h. 549. g. 1. h. 550. g. 1. h. 551. g. 1. h. 552. g. 1. h. 553. g. 1. h. 554. g. 1. h. 555. g. 1. h. 556. g. 1. h. 557. g. 1. h. 558. g. 1. h. 559. g. 1. h. 560. g. 1. h. 561. g. 1. h. 562. g. 1. h. 563. g. 1. h. 564. g. 1. h. 565. g. 1. h. 566. g. 1. h. 567. g. 1. h. 568. g. 1. h. 569. g. 1. h. 570. g. 1. h. 571. g. 1. h. 572. g. 1. h. 573. g. 1. h. 574. g. 1. h. 575. g. 1. h. 576. g. 1. h. 577. g. 1. h. 578. g. 1. h. 579. g. 1. h. 580. g. 1. h. 581. g. 1. h. 582. g. 1. h. 583. g. 1. h. 584. g. 1. h. 585. g. 1. h. 586. g. 1. h. 587. g. 1. h. 588. g. 1. h. 589. g. 1. h. 590. g. 1. h. 591. g. 1. h. 592. g. 1. h. 593. g. 1. h. 594. g. 1. h. 595. g. 1. h. 596. g. 1. h. 597. g. 1. h. 598. g. 1. h. 599. g. 1. h. 600. g. 1. h. 601. g. 1. h. 602. g. 1. h. 603. g. 1. h. 604. g. 1. h. 605. g. 1. h. 606. g. 1. h. 607. g. 1. h. 608. g. 1. h. 609. g. 1. h. 610. g. 1. h. 611. g. 1. h. 612. g. 1. h. 613. g. 1. h. 614. g. 1. h. 615. g. 1. h. 616. g. 1. h. 617. g. 1. h. 618. g. 1. h. 619. g. 1. h. 620. g. 1. h. 621. g. 1. h. 622. g. 1. h. 623. g. 1. h. 624. g. 1. h. 625. g. 1. h. 626. g. 1. h. 627. g. 1. h. 628. g. 1. h. 629. g. 1. h. 630. g. 1. h. 631. g. 1. h. 632. g. 1. h. 633. g. 1. h. 634. g. 1. h. 635. g. 1. h. 636. g. 1. h. 637. g. 1. h. 638. g. 1. h. 639. g. 1. h. 640. g. 1. h. 641. g. 1. h. 642. g. 1. h. 643. g. 1. h. 644. g. 1. h. 645. g. 1. h. 646. g. 1. h. 647. g. 1. h. 648. g. 1. h. 649. g. 1. h. 650. g. 1. h. 651. g. 1. h. 652. g. 1. h. 653. g. 1. h. 654. g. 1. h. 655. g. 1. h. 656. g. 1. h. 657. g. 1. h. 658. g. 1. h. 659. g. 1. h. 660. g. 1. h. 661. g. 1. h. 662. g. 1. h. 663. g. 1. h. 664. g. 1. h. 665. g. 1. h. 666. g. 1. h. 667. g. 1. h. 668. g. 1. h. 669. g. 1. h. 670. g. 1. h. 671. g. 1. h. 672. g. 1. h. 673. g. 1. h. 674. g. 1. h. 675. g. 1. h. 676. g. 1. h. 677. g. 1. h. 678. g. 1. h. 679. g. 1. h. 680. g. 1. h. 681. g. 1. h. 682. g. 1. h. 683. g. 1. h. 684. g. 1. h. 685. g. 1. h. 686. g. 1. h. 687. g. 1. h. 688. g. 1. h. 689. g. 1. h. 690. g. 1. h. 691. g. 1. h. 692. g. 1. h. 693. g. 1. h. 694. g. 1. h. 695. g. 1. h. 696. g. 1. h. 697. g. 1. h. 698. g. 1. h. 699. g. 1. h. 700. g. 1. h. 701. g. 1. h. 702. g. 1. h. 703. g. 1. h. 704. g. 1. h. 705. g. 1. h. 706. g. 1. h. 707. g. 1. h. 708. g. 1. h. 709. g. 1. h. 710. g. 1. h. 711. g. 1. h. 712. g. 1. h. 713. g. 1. h. 714. g. 1. h. 715. g. 1. h. 716. g. 1. h. 717. g. 1. h. 718. g. 1. h. 719. g. 1. h. 720. g. 1. h. 721. g. 1. h. 722. g. 1. h. 723. g. 1. h. 724. g. 1. h. 725. g. 1. h. 726. g. 1. h. 727. g. 1. h. 728. g. 1. h. 729. g. 1. h. 730. g. 1. h. 731. g. 1. h. 732. g. 1. h. 733. g. 1. h. 734. g. 1. h. 735. g. 1. h. 736. g. 1. h. 737. g. 1. h. 738. g. 1. h. 739. g. 1. h. 740. g. 1. h. 741. g. 1. h. 742. g. 1. h. 743. g. 1. h. 744. g. 1. h. 745. g. 1. h. 746. g. 1. h. 747. g. 1. h. 748. g. 1. h. 749. g. 1. h. 750. g. 1. h. 751. g. 1. h. 752. g. 1. h. 753. g. 1. h. 754. g. 1. h. 755. g. 1. h. 756. g. 1. h. 757. g. 1. h. 758. g. 1. h. 759. g. 1. h. 760. g. 1. h. 761. g. 1. h. 762. g. 1. h. 763. g. 1. h. 764. g. 1. h. 765. g. 1. h. 766. g. 1. h. 767. g. 1. h. 768. g. 1. h. 769. g. 1. h. 770. g. 1. h. 771. g. 1. h. 772. g. 1. h. 773. g. 1. h. 774. g. 1. h. 775. g. 1. h. 776. g. 1. h. 777. g. 1. h. 778. g. 1. h. 779. g. 1. h. 780. g. 1. h. 781. g. 1. h. 782. g. 1. h. 783. g. 1. h. 784. g. 1. h. 785. g. 1. h. 786. g. 1. h. 787. g. 1. h. 788. g. 1. h. 789. g. 1. h. 790. g. 1. h. 791. g. 1. h. 792. g. 1. h. 793. g. 1. h. 794. g. 1. h. 795. g. 1. h. 796. g. 1. h. 797. g. 1. h. 798. g. 1. h. 799. g. 1. h. 800. g. 1. h. 801. g. 1. h. 802. g. 1. h. 803. g. 1. h. 804. g. 1. h. 805. g. 1. h. 806. g. 1. h. 807. g. 1. h. 808. g. 1. h. 809. g. 1. h. 810. g. 1. h. 811. g. 1. h. 812. g. 1. h. 813. g. 1. h. 814. g. 1. h. 815. g. 1. h. 816. g. 1. h. 817. g. 1. h. 818. g. 1. h. 819. g. 1. h. 820. g. 1. h. 821. g. 1. h. 822. g. 1. h. 823. g. 1. h. 824. g. 1. h. 825. g. 1. h. 826. g. 1. h. 827. g. 1. h. 828. g. 1. h. 829. g. 1. h. 830. g. 1. h. 831. g. 1. h. 832. g. 1. h. 833. g. 1. h. 834. g. 1. h. 835. g. 1. h. 836. g. 1. h. 837. g. 1. h. 838. g. 1. h. 839. g. 1. h. 840. g. 1. h. 841. g. 1. h. 842. g. 1. h. 843. g. 1. h. 844. g. 1. h. 845. g. 1. h. 846. g. 1. h. 847. g. 1. h. 848. g. 1. h. 849. g. 1. h. 850. g. 1. h. 851. g. 1. h. 852. g. 1. h. 853. g. 1. h. 854. g. 1. h. 855. g. 1. h. 856. g. 1. h. 857. g. 1. h. 858. g. 1. h. 859. g. 1. h. 860. g. 1. h. 861. g. 1. h. 862. g. 1. h. 863. g. 1. h. 864. g. 1. h. 865. g. 1. h. 866. g. 1. h. 867. g. 1. h. 868. g. 1. h. 869. g. 1. h. 870. g. 1. h. 871. g. 1. h. 872. g. 1. h. 873. g. 1. h. 874. g. 1. h. 875. g. 1. h. 876. g. 1. h. 877. g. 1. h. 878. g. 1. h. 879. g. 1. h. 880. g. 1. h. 881. g. 1. h. 882. g. 1. h. 883. g. 1. h. 884. g. 1. h. 885. g. 1. h. 886. g. 1. h. 887. g. 1. h. 888. g. 1. h. 889. g. 1. h. 890. g. 1. h. 891. g. 1. h. 892. g. 1. h. 893. g. 1. h. 894. g. 1. h. 895. g. 1. h. 896. g. 1. h. 897. g. 1. h. 898. g. 1. h. 899. g. 1. h. 900. g. 1. h. 901. g. 1. h. 902. g. 1. h. 903. g. 1. h. 904. g. 1. h. 905. g. 1. h. 906. g. 1. h. 907. g. 1. h. 908. g. 1. h. 909. g. 1. h. 910. g. 1. h. 911. g. 1. h. 912. g. 1. h. 913. g. 1. h. 914. g. 1. h. 915. g. 1. h. 916. g. 1. h. 917. g. 1. h. 918. g. 1. h. 919. g. 1. h. 920. g. 1. h. 921. g. 1. h. 922. g. 1. h. 923. g. 1. h. 924. g. 1. h. 925. g. 1. h. 926. g. 1. h. 927. g. 1. h. 928. g. 1. h. 929. g. 1. h. 930. g. 1. h. 931. g. 1. h. 932. g. 1. h. 933. g. 1. h. 934. g. 1. h. 935. g. 1. h. 936. g. 1. h. 937. g. 1. h. 938. g. 1. h. 939. g. 1. h. 940. g. 1. h. 941. g. 1. h. 942. g. 1. h. 943. g. 1. h. 944. g. 1. h. 945. g. 1. h. 946. g. 1. h. 947. g. 1. h. 948. g. 1. h. 949. g. 1. h. 950. g. 1. h. 951. g. 1. h. 952. g. 1. h. 953. g. 1. h. 954. g. 1. h. 955. g. 1. h. 956. g. 1. h. 957. g. 1. h. 958. g. 1. h. 959. g. 1. h. 960. g. 1

clens, & apprehensum tunica levavit. Ille e sine eduxit pyxidem cum carae Domini. Cum illa autem in terram ceciderit, divinum donum accepit, & lacrymis suffusa dixit: Nunc dimittis ancillam tuam Domine, quoniam viderunt oculi mei salutem tuam. Et laicos alios hoc sacramentum ministrasse, ex Dionysio Alex. & factio D. Benedicti, probat Hippolytus in sua vita, prolog. 18. §. 14.

6 *Ad infirmum.* Ut ministraret per modum viatici. Illud non vulgo notandum est, quod olim infirmus ungebatur sacra unctione, antequam acciperet viaticum corporis, & sanguinis Domini, ut apparet ex Decreto Eusebii Papa, apud Butchardum lib. 18. c. 11, & Ivonem lib. 15. c. 35. Sacerdos implet omnia, sicut supra circa agrotum poenitentem scriptum est, id est orationes dicat, & unget eum oleo sancto, & Eucharistiam ei donec. Apparet etiam ex poenitentiis Theodori apud Butchardum lib. 10. c. 14, & Ivonem lib. 15. c. 36. Et ideo secundum canonicam auctoritatem, ne illis janua pietatis clauda videatur, orationibus, & consolationibus sacra cum unctione viatici reficiantur. Praxis videtur in vita Caroli Magni, ex editione Pithei. Oleo sancto iunctus (Carolus Imperator) ab Episcopis, & viatico sumpto, & omnibus suis dispositis, commendans Domino spiritum suum obiit in pace. In vita sancti Othonis Archiepiscopi Bambergensis lib. 3. c. 45. lacera languor magis, magisque spiritum lucantem urgebat, riteque dispositis omnibus, quacumque post se victuris praestare potuit, supplicii, & purae confessione praemissa, olea illa & placida, & sacra unctioe sacri olei delibata, propitiabile viaticum corpus Domini percipit. Apud Arnoldum lib. 3. histor. Selavonum, c. 3. de obitu S. Henrici Episcopi Lubecensis. Sic confortatus in Domino, convocatis fratribus dicebat se iam resoluisset, & accipiens sancti olei unctionem, manus ipse porrigebat, pedes extendebat, cum psallentibus psallebat, sumptoque viatico Domini corporis dixit: O Rex gloriae veni cum pace. Et apud Theodoricum lib. 4. vita Sancti Elisabethae, uxoris Ludovici Imperatoris Turingiae, c. 5. ubi agens de morte ejusdem, sic ait de Langravio: Videns igitur, quod sibi mortis periculum immigeret, vocato Patriarcha Hierosolymitano, ab ipso sacra unctionis sacramentum accepit qui ut officium solemne hoc perageret, Episcopum de sancta Cruce cooperatorem assumpsit. Peracta unctione, sacrosancti corporis Domini Jesu Christi sibi viaticum tradiderunt, quod cum fide Catholica, & sincera devotione suscepit. In vita S. Adalberti l. 1. c. 16. sumptis aliquantulum viribus corporis, muniti rogavit attentius mysteris Ecclesiasticis. Tunc sacra olei unctione praecata, Sacramentum Domini corporis humiliter, & devotissime adorando percipit. Id etiam videre est in vita S. Hugonis Abbatis Glaciensis, apud Surium April. 29. ubi agitur de visione S. Godfridi Episcopi Ambianensis. Rogaturque a fratribus ut Abbatem Hugonem oleo sancto ungeret, & Episcopis vestitus infusa, Missam celebrans, Dominici corporis, & sanguinis et vitaticum ministraret. Id haecant constitutiones Riculphi Successionis Episcopi, &c. Item portatur ut presbyteri infirmis suis per consolationem, & consolationem oleo sancto serventur, & tunc accipiant. Hoc etiam constat ex vita S. Adalardi Abbatis Corbejensis, apud eundem Surium Januar. 2. Illustrat Cerda in advers. c. 63. Menardus in notis ad Sacram. D. Gregor. fol. 334.

7 *In vulneribus.* Superpelliceo videlicet, & stola ut caveatur in constitutione Joannis Cantuari. Archiep. his verbis: Ut Sacramentum Eucharistiae circumferatur cum debita reverentia ad agrotos, sacerdos induto sacro superpelliceo, gerente orarium, ac lumen praecio in lucerna, cum campana, Imo & Sacerdos Eucharistiam accipere debet accedere cum stola, & Eucharistia 11. 13. dist. 3. Sumptus sacra corporis & sanguinis Domini nostri Jesu Christi accedat non aliter, quam oratio utroque humero circumplectus. Concil. Hieropol. tempore Honorii 19. Sanctissimum corpus Christi, cuius dignae venerationis fragilitas humana non sufficit, cum ad infirmos, vel ad mulieres vicinas parvi extra corpus Ecclesiae deportatur, veneratione solita mandamus venerari, videlicet ut presbyter indutus superpelliceo cum stola circa collum illud portet, nisi loci distantia, & temporis qualitas secus expedit. Clericus vero praecedat cum campanella, lumine, & tintinnabulo, ut obviantes, donec sacerdos transierit, genuflectant.

8 *In horis.* In vase argenteo, seu aureo. Olim cum communio sub utraque specie in usu erat, sanguinem in calice delatum fuisse constat ex D. Clemente episc. 5. ad Jacobum fratrem, ibi: Clericus vero solus ad femine tabernaculum non accedat, nec presbyter solus cum sola adjungatur: sed duobus adductis testibus visiter infirmam: calicem ad perferendum sanguinem Domini paratum cum tota ministerii mundicia mittere praeparat, ne bene lotus calix Divino cono peccatum fiat offerenti.

9 *In luminibus.* Concil. Illerdone celebratum a Cardinale Sabianensi nostro Honorio III. Legato anno 1219. ibi: Sacra Eucharistia ad infirmos cum campana, & lucerna honorifice deportetur, & singulis octo diebus renovetur. Si enim in signum supremae Majestatis, tam apud Hebraeos, quam Romanos ignis coram Imperatoribus, & Regibus praeferebatur, nam de Nabachodonosore in lib. Judith, c. 3. legitur: Quod honoratior urbium simul cum populo exeat obviam Regi venienti, cum excipientibus cum coronis, & lampadibus, ducentes choros in tympanis, & tibis. Quem morem a Romanis usitatum fuisse innuit Hierodotus in vita Commodi Imperatoris, ibi: Commodum Caesarem fororis suae Lucille

honores servasse; nam in theatris sella imperatoris sedebat, & ignis eam precedebat. De Julio Caesare Svetonius in 60, c. 37. ita ait: Ascenditque Capitolium ad ianua, 40. elephanis dextra, atque sinistra lychnos gestantibus. De Zoticio Principe Xiphilinus ait: Lucanus quamplurimos lychnos in ingressu est palatium. De Justino Principe in ludos Circenses procedente Corippus de ipsius laudibus lib. 2. m. 8. ait:

— Praenunciavit ante
Signa hodie cursum, postea de more lucerna.

Quem morem illustrant Justus Lipsius ad lib. 1. annal. Taciti, Demetrius ad Robinson, lib. 1. fol. 66. ad finem, Cochier in facta hist. centur. 1. c. 20. Rota lib. 3. singul. c. 26. P. Faber lib. 1. negot. lib. c. 10. Bulengerus de Imper. Rom. lib. 2. c. 16. Lactius de Hist. Rom. cap. 2. Ex quo ratiore probat Theophilus tract. de Eucharistia, c. 10. ad finem, ritum lampadis ardentis diu nocturne ante Eucharistiam. Est enim ignis appositus, aut prelatos signum venerationis: inde ante Archiam Testamenti semper lucebat candelabrum, Exod. c. 25. De sepulchris S. Felicis, S. Paulini, & aliis idem refert D. Hieronymus episc. ad Riparium, & contra Vigilantiam. Inde magna cum ratione in praesenti iubeatur, ante Christum Regem Regum, & Dominam dominantiam lucernam praeferi debere.

COMMENTARIUM.

10 **I**n praesenti textu id praecipue intendit Honorius statueri, videlicet, ut reverenter sacrosanctum Eucharistiae sacramentum adoretur, non solum cum elevatur in Missa sacrificio, verum & cum deservit ad infirmos: adorationem enim huic praeclearo, & ineffabili Sacramento negarunt impii heretici Albigeneses, Beguardi, Pignardi, Galvini, & Theodorus Beza, quorum deliramenta refert Jodoc. Coccius to. 2. thesauri fidei cathol. art. 7. Sed catholicam doctrinam circa hanc adorationem docuerunt Alex. 1. episc. 1. cap. 4. Nihil in sacrificio majus esse potest, quam corpus, & sanguis Christi, nec ulla oblatio hac potior est, sed omnes haec praecellit, quae pura conscientia Domino offerenda est, & pura mente sumenda, atque ab omnibus veneranda: & sicut potior est ceteris, ita potius excelsi, & venerari debet. D. Ambrosius lib. 3. de Spiritu Sancto, c. 12. ubi: Non medicis igitur quaeritur, & ideo diligentius consideremus, quid sit scabellum. Legimus enim Isaie c. 66. Coelum mihi thronus: terra autem scabellum pedum meorum. Sed nec terra adoranda nobis, quia creatura Dei est. Videamus tamen, ne terram illam dicat adorandam Prophetam, quam Dominus Jesus in carnis assumptione suscepit: itaque per scabellum terra intelligatur: per terram autem caro Christi, quam hodie quoque in mylletis adoramus. D. Hieronymus in Isaiam 98. D. Bernardus de cura Domini ad Petrum presbyterum, ibi: Quid facis homo indigne? quid facis homo ingratus? Adora devotius, recolere frequentius in sacramento altaris laudem mundi pro te passam, vitam pro te mortuam, fortitudinem infirmam. Odo Parisiensis in sermone 100. c. 5. ibi: Frequenter monentur laici, ut ubiqueque videtur deservit corpus Domini, ut sit finem genua flectant, tanquam Domino Creatori suo, & juvenis manibus quoadvisate exaudierit, orent. Pluribus Ecclesiae canonibus, & SS. PP. sententiis probant Jodocus Coccius d. 10. 2. lib. 6. art. 7. Bulengerus ad Calanatum, lib. 3. fol. 227. Espenceus lib. 2. de Eucharistia, c. 15, & 16. Suarez lib. 2. contra Regem Angliae, c. 4. & 10. 3. in 3. par. Sacrosanctum in oratione Eucharistia, Theophilus to. 6. c. 4. ad finem, Andreas Saulay in Theoph. sacra, tit. de ador. Eucharistia, P. Henao de Eucharistia, disp. 17. Quae adoratio etiam ratione facitur: nam Christum Dominum, verum Deum, & hominem unicum, & perfectam laudem adoratione adorandum esse ab Ecclesia, deservit in Concilio Ephesino, Chalcedon. & aliis, & docuit Cyrillus cum Conc. Alexandrino in episc. ad Nestorium, de eucharistia, ubi ait: Cum Verbum carni secundum hypostasin unitum esse constitutum unum adoramus Filium, et Dominum Jesum Christum. Unde ait Bar. D. Paulus ad Philippenses 2. In nomine Iesu omnia genuflectantur. Unde cum de fide certissimum sit, Christum Dominum in sua specie visibili perfectissimo cultu adorandum esse, & etiam de fide certum sit, eundem Christum Deum hominem vere & realiter esse in Eucharistia praesentem, nullus fidelis negare potest, Eucharistiam eodem perfectissimo cultu esse adorandam. Unde refert in praesenti Honorius III. docet, non solum sacramentum hoc, dum in Missa sacrificio elevatur, verum & cum ad infirmos deservit, esse ab omnibus reverenter adorandum: quod & firmant Catholici Reges nostri, Alfonso in l. 6. tit. 4. part. 1. D. Joan. 1. in l. 3. tit. 1. lib. 1. recipit, ibi: Mandamus et ordinamus, quae quando acciere que nos, o el Principe, heredes, o infantes, nuestros hijos, o otros qualquier Christianos, y viermos de que viene por la calle el sacramento del cuerpo de nuestro Señor, que todos seamos tenidos de lo acomodar a la Iglesia de donde salio, & hacar los chinosos para le hazer reverencia, y estar allí ataquayza pasado, y que no nos podemos escudar por lo dho, ni politico, ni otra cosa alguna. E marquer que assi no lo hiziere, que pague fechositos e marquer de pena, las dos partes para los Clerigos, que fueren con nuestro Señor, y la tercera parte para la justicia, por que aga preña execution en quien en la dicha pena. Quam sanctionem illustravit Carrasco ad l. 1. Recopil. c. 1. Illustrat textum hunc Alfe-

C A P U T XI.

Idem a Archiepiscopis, & Episcopis, & universis aliis Ecclesiarum Praelatis, & Clericis per Franciam Constitutis.

Cum creatura non habeat, quid pro meritis respondeat Creatori, sane accepimus, sed minime acceptamus, quod in partibus vestris multiplicatis anniversariis defunctorum, ex quibus ea celebrantibus commodum obvenit temporale, quidam in Cathedralibus, & conventualibus Ecclesiis, praetextu Missae semel in die pro anniversario celebrandae, sacra Missarum solemnia, quae ratione dici, vel festi solent solemnius celebrari, culpabili negligentia praeremittunt, quasi non sint obligati Domino, & quasi Dominus forte pro tantis obsequiis non sufficeret eis aqua vicissitudine respondere. Certe verendum est, ne qui tanta cum nequitia & negligentia laborare noscuntur, in obstinatam malitiam prolabentes, etsi non voce, quod est gravius, facto dicant: Quis est Dominus, ut serviamus ei? Cum ergo Ecclesia Gallicana per Dei gratiam tanquam lucerna super candelabrum posita luceat aliis per exemplum, qui videntes opera ejus bona glorificant Patrem ecclesiam, (ne quod absit) tante negligentia tenebris obumbratur, & alias consequenter obumbrat, universitatem vestram rogandam duximus, & monemus per Apost. scripta v. m. quatenus universi, & singuli proinde attendentes, quod servire Deo regnare est, nullum in vos torporum negligentia obrepere permittatis, quominus & pro anniversariis defunctorum, & pro b. festo, vel feria, secundum temporum congruentiam Missarum e solemnia & conventualiter celebratis, & faciatis conventualiter celebrari, ut sic quodammodo sine intermissione orantes, ab eo mereamini exaudiri, qui adest omnibus in veritate invocantibus nomen suum.

NOTAE.

Archiepiscopis. Ita restituo inscriptionem, & litteram hujus textus ex quinta compilatione Honorii III. edita a Girono sub hoc tit. cap. 2. ubi reperitur hic textus, & ejus integram transcripsit ipse Gironus in append. ad ipsam compilationem.

b Pro solo. Separatim lege, ut supra in relatione; alias idem effectus dies prolevis, ac ferias, juxta notata supra in cap. 4.
c Missarum solemnia. Quia missa conventualis non potest mitti, etsi dicatur alia, ut pluribus sacrae Congreg. decisionibus probant Barbola in Summa Apostolicae, collect. 477. Zypeus ad hunc tit. consil. 1.

C A P U T XII.

Idem Archiepiscopo a Sipontino.

TE referente didicimus, quod in die coena Domini de antiqua teneris consuetudine chrisma b. conficere in Ecclesia Sipontina: sed cum mane diei ejusdem ad Garganicam e. accedas Ecclesiam, ut ibi, prout moris est, ad recipiam peregrinos, ipsius loci Clerus, & populus celebrare Missam in eadem Ecclesia Garganica prius, quam ad Sipontinam redeas, te compellunt. Super quo nostrum, & Apostolicae Sedis consilium implorasti. Cum autem chrisma eo die intra Missarum conficiatur solemnia, & cuilibet sacerdoti, quacumque dignitate praesulseat, unam in die celebrare Missam sufficit; nam & felix valde est qui celebrat digne unam: f. t. m. quatenus die praesidio in Ecclesia Sipontina duntaxat, in qua teneris chrisma e. conficere, Missarum studeas solemnia celebrare.

NOTAE.

Sipontino. Ita etiam legitur in quinta compilatione, sub hoc tit. c. 4. Sipontinum est civitas Archiepiscopalis regni Neapolitani: de qua Plianus lib. 3. cap. 11. A Saracenis deleta fuit, & Cathedra translata fuit in Manfredoniam, ut notavit Gironus in praesenti.
b Chrisma conficere. Chrisma enim, quod est materia remota sacramenti Confirmationis, debet consecrari ab Episcopo feria quinta hebdomadae sanctae, ut constat ex epistola 2. Fabiani ad omnes Orientales Episcopos, qui cum veterem Chrismatum eo die consecrandi consuetudinem ab aliquibus Episcopis negligenter omitti, multorum literis accepisset, graviter ut par erat, moleste ferens, eos non modo Romanam Ecclesiam, sed etiam Orientalis ritus violare demonstrat, quorum temerariam audaciam, atque praesumptionem exhiberet, ex Christi Domini instituto, Apostolorumque traditione ad nos derivata testatur his verbis: In illa enim die Dominus Jesus postquam coeavit cum discipulis suis, & lavit eorum pedes (sicut a sanctis Apostolis praedecessores nostri acceperunt, nobisque reliquerunt) Chrisma conficere. Ipsa enim lavatio pedum significat Baptismum, quando sancti Chrismatum unctione percipiunt, atque confirmantur. Quo loco intelligimus hanc consuetudinem a Christo humane libertatis vindicasse, & athenore praecipit, atque ipsi Christianae Militiae Ducibus traditam esse, ut mirandum non sit, si plerique rerum divinarum scriptores eandem sui seripis testantur reliquerint. Auditor enim Ordinis Romani, quem hujus secundum testem adhibemus, in die Jov. sancti, tit. de benedict. in commissione olei, & balsami ipsam consecrationem in hunc fere modum prosequitur: Oramus Dominum nostrum omnipotentem, ut ex diversis creaturarum speciebus liquores crearet sancta Trinitas perfessione benedictos, & benedictos sanctificet, &c. Idem expressit cavetur in Concil. Toletan. can. 6. Valensi 1. sub Leone, can. 3. Alfidio, can. 6. Vyor-mac, can. 60. Aquiligran. 2. can. 8. Melden. can. 46. & in c. quoniam, de sentent. excom. in 6. statuitur, chrisma posse confici in die coena, non obstante interdictione: nullus autem alius, nisi Episcopus, potest illud consecrare. Silvester Pontifex in Synodo Rom. can. 5. ibi: Nemo presbyterorum chrisma conficiat. Leo episc. 86. Concil. Tolet. 1. can. 20. probavi late in cap. quinto, de consuet. Nec Episcopus alio die illud benedicere valet, quam in quinta feria coena Domini. Nec contrarium probatur in dict. can. 20. Concilii Tolet. 1. relato a Gratiano in c. omni, de consec. dist. 4. ibi: Episcopus omni tempore potest Chrisma conficere. Nam ea verba accipienda sunt, non de omni tempore utcumque, sed accommodate de omni tempore annali, quod ad consecrandum chrisma praecipuum est, ut

exponunt Suar. 3. part. de Sacrament. dist. 28. sect. 1. Severinus Binus in not. ad episc. Fabiani, Herrera de origine, divini officii lib. 2. cap. 33. Anton. August. lib. 25. episc. tit. 7. c. 3. & inter alias caeteroniam in consecratione chrismatum adhibitas, quas refert Vicecomes de rebus Conserm. lib. 1. c. 0. 1. & 2. Missae sacrificium offerri usitatum fuisse, constat ex Ruperto Abbate lib. 5. de divinis offic. cap. 18. ibi: Hujus vero Chrismatum olim consecratio habet officium per se. Prius mo exorcizatur, deinde ad Dominum vobiscum, & Sarum corda, ejus benedictio inchoatur, siniturque per Dominum nostrum. Ubi etiam qua in Missa parte chrismatum consecratio inchoaretur, & qua desineret, apparet. Illustrat Vicecomes dict. lib. 1. cap. 22. Unde licet Episcopus Sipontinus, de quo in praesenti, consecrari deberet chrisma in Ecclesia Garganica, quae erat Cathedralis antea Sipontinae unita; tamen consuetudine inducendum erat, ut potius in Sipontina illud benediceret.

c Garganicam. Mons Garganus olim Ecclesiam Archiepiscopalem habebat dicatam S. Michaeli Archangelo, ut notavit Gironus hic.
d Recipiam peregrinos. Haec verba ex MS. codice restituit Gironus, & eam lectionem sequitur, licet alibi legatur, penitentes: motus ex eo, quod penitentes tantum in Ecclesia Cathedrali recipiebantur, & reconciliabantur, & peregrinos frequentasse hoc templum S. Michaelis refert Baron. in Martyr. die 10. Maii. Sed potius retineo vocem, penitentes; nam in peregrinationibus ad Ecclesiam Garganicam, aut alia similia loca factis, non legitur hanc peculiarem caeteroniam recipiendi peregrinos in die coena Domini, aut hujus receptionis usum, vel haem: penitentes vero ea die recipi ab Episcopo ad reconciliationem, notum est, & nover Honorius refert in c. non videtur, de offic. Ordinis, ibi: Non videtur Metropolitanum licere, ut suffraganei sui iura minuat, vel in speciali privilegio minuat. Unde reputari potest indignum, ut in die coena Domini, quo debentur in Ecclesia suis Episcopi chrisma conficere, lavare juxta exemplum Domini, pedes pauperum, & reconciliare publice poenitentes, ad Metropolitanam Ecclesiam, quae per quadraginta tropolitanae tuo consecratur accedas: quamquam idem Metropolitanus, tam in tua, quam in aliis Metropolitanis jure sibi subiectis Ecclesiis, non ex speciali privilegio, vel antiqua, & approbata consuetudine, sed ex usurpatione, potius hoc obtinuisse hactenus videatur. Hoc itaque olim in tua consecratione prudenter attendens, quod hanc gravamini occurreres, fuisse publice protestatus. Volentes igitur vca. in Christo fr. tuo super gravamine providere, aucto-

BIBLIOTECA CENTRAL U.A.M.L.

